

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 501/2024-52

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jozefom Polákom, advokátom, Aleja slobody 1890/50, Dolný Kubín, proti príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. IV/1 Gn 774/22/1000-11 z 1. marca 2023 a príkazu Krajského prokurátora v Banskej Bystrici č. k. 1Kn 365/22/6600-17 zo 14. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a práva na účinné vyšetrovanie podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru príkazmi orgánov prokuratúry uvedenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté príkazy zrušiť a veci vrátiť na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola v súlade s Rozvrhom práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) náhodným výberom pridelená sudcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý bol v tom čase členom III. senátu ústavného súdu. Na základe oznámenia uvedeného sudcu podľa § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) námietkový senát uznesením č. k. IV. ÚS 315/2023-7 z 8. júna 2023 rozhodol, že sudca Ivan Fiačan je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Z uvedeného dôvodu bola ústavná sťažnosť

sťažovateľa podľa § 47 ods. 2 zákona o ústavnom súde v súlade s čl. III ods. 1 písm. a) a ods. 3 rozvrhu práce pridelená sudcovi Martinovi Vernarskému.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovateľ podal 18. novembra 2022 na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania siedmich skutkov, ktoré na základe skutočností v ňom uvedených možno kvalifikovať ako trestný čin neoprávneného uskutočňovania stavby podľa § 299a ods. 1 Trestného zákona, trestný čin podplácania podľa § 333 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona, trestný čin poškodzovania cudzích práv podľa § 375 ods. 1 a 3 Trestného zákona, trestný čin sprenevery podľa § 213 ods. 1 a 4 Trestného zákona, trestný čin neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru podľa § 218 ods. 1 a 3 Trestného zákona, trestný čin krivého obvinenia podľa § 345 ods. 1 a 3 Trestného zákona a trestný čin neoprávneného podnikania podľa § 251 ods. 1 a 4 Trestného zákona. Oznámená trestná činnosť mala súvisieť s realizáciou stavebnej činnosti (výhybky a manipulačné koľaje) na pozemkoch vo vlastníctve sťažovateľa a so snahou vyhlásiť Čiernohronskú železnicu za národnú kultúrnu pamiatku.

4. Generálna prokuratúra sťažovateľa 29. novembra 2022 upovedomila, že jeho trestné oznámenie, pokiaľ ide o skutky 1 a 3 – 7, z dôvodu príslušnosti odstúpila na Krajskú prokuratúru v Banskej Bystrici (ďalej len „krajská prokuratúra“) a v časti skutku 2 odstúpila z rovnakého dôvodu Úradu špeciálnej prokuratúry.

5. Krajská prokuratúra sťažovateľa 7. decembra 2022 upovedomila o odstúpení jeho trestného oznámenia v časti skutkov 1 a 3 – 7 na Okresnú prokuratúru Brezno (ďalej len „okresná prokuratúra“) z dôvodu vecnej a miestnej príslušnosti.

6. Sťažovateľ v sťažnosti zo 4. januára 2023 podanej proti upovedomeniu z 29. novembra 2022 a adresovanej generálnej prokuratúre nesúhlasil s odstúpením veci na krajskú prokuratúru, pretože vyšetrowanie sa bude musieť zamerať na správne akty ústredných orgánov štátnej správy, ktorých pôsobnosť presahuje obvod krajskej prokuratúry. Namietol aj zaujatosť prokurátorov krajskej prokuratúry. Dožadoval sa odňatia a prikázania predmetnej veci mimo obvodu krajskej prokuratúry, a to v prospech generálnej prokuratúry. Dôvodil lokálnymi väzbami medzi osobou podozrivou zo spáchania trestnej činnosti a orgánmi činnými v trestnom konaní v rámci Banskobystrického samosprávneho kraja, ktorý je vo veciach Čiernohronskej železnice osobne angažovaný. Poukázal aj na to, že elektronickú petíciu za zachovanie a podporu Čiernohronskej železnice podpísala aj osoba s menom [REDAKOVANÉ], čo má byť rovnaké meno, aké má prokurátorka krajskej prokuratúry [REDAKOVANÉ], ktorá vo veci koná a ktorá odstupovala pôvodné trestné oznámenie na okresnú prokuratúru.

7. Napadnutým príkazom generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podľa § 201 ods. 6 písm. a) Trestného poriadku predmetnú trestnú vec krajskej prokuratúre neodňal. Konštatoval, že nezistil neobjektívny výkon prokurátorského dohľadu ani ovplyvňovanie jeho výkonu osobou, prípadne osobami, proti ktorým smeruje trestné oznámenie, alebo inými osobami pracujúcimi v rámci Banskobystrického samosprávneho kraja. Z predložených podkladov existencia lokálnych väzieb medzi osobu, resp. osobami, proti ktorým smeruje trestné

oznámenie, a prokurátormi krajskej prokuratúry zistená nebola. Skutočnosť, že osoba, proti ktorej smeruje trestné oznámenie, býva alebo vykonáva podnikanie alebo pracovnú činnosť v obvode krajskej prokuratúry, nezakladá existenciu lokálnej väzby, ktorá by odôvodňovala zmenu miestnej príslušnosti danej krajskej prokuratúry. Zároveň nie je daný dôvod ani na zmenu prokuratorky krajskej prokuratúry [REDAKOVANÉ] konajúcej v predmetnej trestnej veci, pretože nie je osobou, ktorá podpísala elektronickú petíciu za zachovanie a podporu Čiernohronskej železnice.

8. Podaním z 8. februára 2023 adresovaným krajskej prokuratúre sťažovateľ namietol zaujatosť prokurátorov okresnej prokuratúry. Dôvodil tým, že okresný prokurátor podal 9. decembra 2022 protest proti opatreniu orgánu správy katastra, ktorým bol na základe rozhodnutia obce o pridelení súpisného čísla vykonaný zápis stavby v prospech sťažovateľa. Tým konal na objednávku neziskovej organizácie, ktorej štatutárnym orgánom je podozrivá osoba. Namietol aj zaujatosť ostatných prokurátorov okresnej prokuratúry, keďže títo sú podriadení namietnutému okresnému prokurátorovi. Navrhol odňatie veci okresnej prokuratúre a jej prikázanie podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku.

9. Napadnutým príkazom, ktorý bol vydaný po doručení príkazu generálneho prokurátora o neodňatí veci krajskej prokuratúre, krajský prokurátor podľa § 201 ods. 6 písm. a) Trestného poriadku predmetnú trestnú vec okresnej prokuratúre neodňal. Zdôraznil, že nespokojnosť s procesným postupom v súvisiacom konaní vychádzajúcim z právneho názoru konajúceho orgánu nie je a nemôže byť dôvodom na jeho vylúčenie v akomkoľvek ďalšom konaní a rozhodovaní. Neboli zaznamenané žiadne (ani najmenšie) skutočnosti svedčiace o možnom ovplyvňovaní objektívneho rozhodovania konajúcich prokurátorov.

III.

Argumentácia sťažovateľa

10. Podľa sťažovateľa ak okresný prokurátor, ktorému sú všetci prokurátori pôsobiaci na okresnej prokuratúre podriadení, priamo na podnet osoby podozrivej zo spáchania skutkov uvedených v trestnom oznámení po podaní trestného oznámenia podá protest prokurátora proti opatreniu správneho orgánu vo veci (vykonanie záznamu rozhodnutia obce o pridelení súpisného čísla stavbe postavenej pred rokom 1976, ktorá má byť objektom jedného z oznámených skutkov uvedených v trestnom oznámení), v akej to za celé fungovanie orgánu správy katastra neurobil, potom nie je možné takúto skutočnosť považovať iba za náhodu. Takáto skutočnosť je objektívne spôsobilá založiť u sťažovateľa pochybnosť o zaujatosti a mala byť vyhodnotená ako dôvod na postup podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku.

11. Porušovatelia podľa sťažovateľa rozhodli o námietkach zaujatosti bez toho, aby preskúmali konkrétne okolnosti a existenciu oprávnených pochybností. Neprihliadli na závažnosť skutočností uvedených v trestnom oznámení, na neštandardný postup orgánov činných v trestnom konaní pri vybavovaní trestného oznámenia sťažovateľa a pri podávaní protestu proti opatreniu orgánu správy katastra. Sťažovateľ nadobudol pocit, že existuje záujem ústredných orgánov štátnej moci, aby neprebehlo žiadne riadne vyšetrovanie oznámených skutkov, pretože v rámci vyšetrovania by sa okrem trestnej zodpovednosti podozrivých osôb preukázali hrubé porušenia zákonov zo strany ústredných orgánov štátnej správy v prospech podozrivých osôb.

12. Sťažovateľ tiež kritizuje, že orgány činné v trestnom konaní rozdelili jeho trestné oznámenie na sedem samostatných konaní, čo je v rozpore so zásadou účelnosti a hospodárnosti konania a zasahuje do označených práv sťažovateľa.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd uvádza, že sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva zakotveného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré slovné opísal ako právo „na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde“. Ako porušovateľov však neoznačil orgány súdnej moci, ale orgány prokuratúry. Tie neposkytujú právnu ochranu v podobe ochrany súdnej, ale v podobe inej právnej ochrany. Základné právo na inú právnu ochranu však garantuje ten istý ústavný článok, preto ústavný súd ustálil, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu.

14. Pokiaľ ide o príkaz krajského prokurátora zo 14. marca 2023, ústavný súd konštatuje, že jeho zákonný základ predstavuje § 32 ods. 6 Trestného poriadku, podľa ktorého o námietke zaujatosti strany, ak je dôvodom námietky len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, sa nekoná. Krajský prokurátor napadnutým príkazom reagoval nielen na sťažovateľovu námietku zaujatosti, ale aj na jeho návrh na odňatie a prikázanie vecí. Preto nemohol ostať v zmysle § 32 ods. 6 Trestného poriadku pasívny. Na samotnú námietku zaujatosti však bol povinný uplatniť ustanovenia Trestného poriadku o vylúčení orgánov činných v trestnom konaní, a teda aj § 32 ods. 6. Námietka zaujatosti podaná sťažovateľom bola založená na podaní protestu proti opatreniu orgánu verejnej správy, teda na procesnom postupe prokurátora v oblasti dozoru nad dodržiavaním zákonnosti rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. Ide o tzv. netrestný úsek prokuratúry, v rámci výkonu ktorého nemá postavenie orgánu činného v trestnom konaní. Napriek tomu niet podľa názoru ústavného súdu žiadneho zmysluplného dôvodu, aby sa pravidlo podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku nevzťahovalo na postup prokuratúry v procese, v ktorom nemá postavenie orgánu činného v trestnom konaní. Aj výkon právomoci v tzv. netrestnej oblasti totiž predstavuje plnenie povinností zverených prokuratúre zákonom. Preto plnenie zákonných povinností nemožno následne kvalifikovať ako dôvod na relevantné spochybnenie nezaujatosti v postupe prokuratúry pri vybavovaní trestného oznámenia.

15. Z uvedených dôvodov je ústavne udržateľným záver krajského prokurátora v napadnutom príkaze, podľa ktorého nespokojnosť s procesným postupom v súvisiacom konaní nie je a nemôže byť dôvodom na vylúčenie prokurátora v ďalšom rozhodovaní a konaní. V tejto časti je preto ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

16. K napadnutému príkazu generálneho prokurátora ústavný súd uvádza, že námietka zaujatosti založená na existencii lokálnych väzieb medzi podozrivou osobou a orgánmi činnými v trestnom konaní v rámci Banskobystrického samosprávneho kraja, ktorý má byť vo veciach Čiernohronskej železnice osobne angažovaný, je bez ďalších primerane osvedčených skutočností príliš všeobecná na to, aby bola spôsobilá vyvolať právne dôsledky podľa § 31 Trestného poriadku. Priznanie relevancie takto formulovanému dôvodu by znamenalo, že pri akomkoľvek prepojení jednotky územnej samosprávy s konkrétnou trestnou vecou by museli byť orgány činné v trestnom konaní

sídlia na teritóriu daného samosprávneho celku v danej trestnej veci vylúčené. Je preto udržateľným záver generálneho prokurátora, podľa ktorého „*ani zistenie skutočnosti, že osoba, voči ktorej smeruje trestné oznámenie, býva alebo vykonáva podnikanie alebo pracovnú činnosť v obvode Krajskej prokuratúry Banská Bystrica, nezakladá existenciu takej lokálnej väzby, ktorá by odôvodňovala zmenu miestnej príslušnosti*“.

17. Ako irelevantný vyhodnotil ústavný súd aj sťažovateľov poukaz na petíciu, ktorú podpísala osoba – [REDAKOVANÉ]. Ide tu o meno a priezvisko totožné s prokurátorkou krajskej prokuratúry. Z hľadiska požiadaviek na odôvodnenie námietky zaujatosti ide o dôvod dostatočne konkrétne formulovaný (na rozdiel od dôvodu analyzovaného v predchádzajúcom odseku). Ako však ústavný súd naznačil, tvrdený dôvod vylúčenia musí byť primerane osvedčený. Sťažovateľ iba poukázal na skutočnosť, že [REDAKOVANÉ] petíciu podpísala, čo na stotožnenie s osobou prokurátorky krajskej prokuratúry stačiť nemusí, obzvlášť v prípade, ak to dotknutá osoba poprie s vysvetlením, ktorému nechýba logika. Samotný sťažovateľ v návrhu na odňatie a prikázanie veci uviedol, že „*nie je zrejmé, či (petícia, pozn.) bola podpísaná zo strany [REDAKOVANÉ] ako prokurátorky KP BB alebo zo strany [REDAKOVANÉ] ako prokurátorky OP Brezno*“. Z toho vyplýva, že výskyt uvedeného mena a priezviska nie je raritný natoľko, aby bolo možné petentku bez ďalšieho stotožniť s prokurátorkou krajskej prokuratúry. Na dôvažok ústavný súd pripomína, že sťažovateľ od generálneho prokurátora očakával odňatie veci jeho trestného oznámenia a jej prikázanie inej zložke prokuratúry. Avšak prípadné vylúčenie [REDAKOVANÉ] postupom podľa § 31 a nasl. Trestného poriadku by ešte automaticky nemuselo viesť k odňatiu a prikázaniu veci, keďže na krajskej prokuratúre pôsobí viac prokurátorov.

18. Ani v časti namietaného porušenia základného práva na inú právnu ochranu ústavný súd nezistil signály spôsobilé po prijatí ústavnej sťažnosti viesť k vyhovujúcemu výroku nálezu. Preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

19. K časti ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie, ústavný súd uvádza, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa týka iba rozhodnutí súdov rozhodujúcich o právach občianskej povahy alebo o opodstatnenosti trestného obvinenia osoby, ktorá je účastníkom konania pred súdom. Prokuratúra nemá postavenie súdneho orgánu a jej akékoľvek rozhodnutie nie je súdnym rozhodnutím v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nevzťahujú sa naň preto striktne ani požiadavky, ktoré judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyvodila z práva na spravodlivé súdne konanie. Z rozhodovacej praxe ESLP vyplýva, že čl. 6 dohovoru nie je aplikovateľný ani na poškodeného v trestnom konaní (Duchoňová proti Českej republike, rozhodnutie z 2. 10. 2006, č. 29858/03, oddiel 1). Vychádzajúc z uvedeného, možno uzavrieť, že tento článok dohovoru nie je na napadnuté príkazy uplatniteľný. Ústavná sťažnosť je teda v tejto časti nezlučiteľná *ratione materiae* s čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ju ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Sťažovateľ zároveň navrhol rozhodnúť, že napadnutými príkazmi boli porušené aj jeho práva podľa čl. 8 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, pričom z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že svoju argumentáciu o tomto porušení odvodzuje od namietaného porušenia práva podľa čl. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže však ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nemohlo dôjsť k porušeniu

práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo v takomto prípade dôjsť ani k porušeniu práv podľa čl. 8 ods. 1 a čl. 13 dohovoru.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi prednesenými v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutých príkazov, vrátenie veci na ďalšie konanie, náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu